

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 44.

ANULU XXII.

Sabiu in 6/18 Iunie 1874.

Telegrafulu ese de doue ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditiua foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cãtra expeditiua. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. n. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celealte pãrti ale Transilvaniei sã pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. n. Pre anu princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru intãia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

Legea scóleloru medii in Ungari'a.

In fine a ajunsu proiectulu de legea scóleloru medie, dupa multe aventuri, in ajunulu dilei, in care are sa veda lumina vietiei. Proiectulu de lege a trecut prin multe fase si s'a leganat multu tempu intre mórte si vietia, pâna ce se radica din agonia si stracurãndu-se prin conferintie, sectioni, precum si prin comisiunea centrala; — mâne, poimãne se va asterne in camera spre pertractare generala.

Sub impressiunea desbateriloru din singuraticole sectioni si din comisiunea centrala sulevãmu unele momente mai caracteristice pentru cei ce se privescu chiamati a figurã cá tribunulu pedagogicu, pentru constatarea usurãntiei, cu care se ocupa la noi ómenii de cestiunea cea mai momentuosa, care conditioneaza progresulu, seu regresulu statului, — de cestiunea invetiamentulu.

Incepemu cu principiulu propusu de dep. C s e n g e r y in conferintia din 2 Maiu, convocata de ministrulu culteloru si ala instructiunei publice, care s'a si luat de basa la impartirea obiecteloru de invetiamentu. Dupa principiulu acest'a, „suntu a se considerã: limb'a magiara*), limb'a latina si matematic'a cá obiecte principale in planulu de invetiamentu, si in giorulu loru au sa se grupeze cele-lalte obiecte“. Din acestu motivu s'a pusu limb'a magiara cá limba obligata din clas'a I in tóte gimnasiile fara respectu la natiunalitati.

Nu se póte contestã, ca limbile moderne se invetia in institute seu pentru necesitatea neincungurabila din vietia practica, seu pentru tesaurile cunoscintieloru si ideiloru moderne depuse in ele. Luãndu alternativ'a prima la apretiare meritória nu va fi greu de probatu, cumca numai o minoritate fórte neînsemnata a eleviloru din institutele nemagiare va avé neincungurabila necesitate in vietia practica de cunoscintia perfecta a limbei magiare si anume acei elevi, cari dupa terminarea studiiloru voru intrã in functiuni de statu. Din acestu motivu nu intielegemu ratiunea unei mesuri pedagogice, care dispune, cá pentru o minoritate absoluta a eleviloru, care are trebuintia de limb'a magiara, sa fia silita o majoritate, care are prea putiena necesitate; a o invetiã inca din clas'a I gimnasiala. — Trezindu acum la ceea-lalta alternativa „ca limbile moderne se invetia pentru tesaurile cunoscintieloru, ce copriindu, nu e greu de a decide, care din limbile moderne merita eminenta consideratiune fatia de imprigiarãre in care traimu. Limb'a si literatur'a germana ofera unu materialu cu multu mai abundantu si mai aptu pentru educatiune si dezvoltare spiritalu, decãtu limb'a si literatur'a magiara. Limb'a germana merita deosebita atentiune si preferintia inaintea ori-cãrei alte limbi moderne, cându o vorba de limba cá elementu educativu in institutele seu in scólele medii din Ungari'a si Transilvania. Afara de aceea si din punctulu de vedere alu practicãtãiei noi cei din Ungari'a si Transilvania fiindu prea multu supusi influentiei culturale germane din caus'a conessiuniloru nóstre scientifice, comerciale si industriale nu numai cu tierile austriace, ci chiaru cu Germania propria, trebuie sa punemu mai multu pondu

pre limb'a germana. Aru fi dara de doritu, cá la statorirea legei scóleloru medie in cas'a reprezentativa a tieriei, sa se ia in consideratiune, cumca majoritatea populatiunei din statulu ungurescu o componu natiuni nemagiare, si din acestu respectu invetiamentulu din gimnasiulu inferioru sa nu se dificolteze cu impunerea obligatiua a duora limbi moderne, pre lãnga cea materna; ci sa remana numai un'a obligatiua adeca cea germana; iera magiara sa se introducea numai cá facultativa; de órece in cei patru ani din gimnasiulu superioru, unde limb'a magiara va fi obligatiua, elevii voru castigã cunoscintiele necesari pentru de a poté ascultã cu succesu prelegerile dela universitatiile magiare, iera cei 4 seu 5 ani, care ii voru petrece studentii pre la universitate voru satisfacere, cá acesti'a sa se póte calificã perfectu in vorbirea si scrierea limbei magiare.*)

In ceea ce privesce limb'a latina, s'a recunoscuta necesitatea ei in scólele medie cá momentu de educatiune, si constatãmu cu placere ca si-a pastratu loculu si însemnãtatea co-i compete, inse nu potemu trece cu vederea ratarea domniloru din sectionea II, carea au in limb'a latina sa incépa numai in clas'a III gimnasiala, pre cându scimu parte din esperintia, parte din opiniunile celoru mai renumiti barbati de scóla, ca nici in cele 8 clase nu se face destulu progresu in limb'a latina. Ce progresu s'aru poté face dara numai in 6 clase? Din limbile clasice vechi numai atunci au elevii unu profitu positivu, cându au ajunsu a cunoasce fineti'a si perfectiunea, cu care au sciutu clasicii vechi a-si exprimã ideile, si cându suntu in stare a apretã „sublimitatea logica“ a autoriloru. Acest'a e chieamarea si destinatiunea autoriloru clasici in scólele medie. Resultatulu acest'a in 6 ani nici pre departe nu se póte ajunge. Comisiunea centrala inse nu a consideratu parerea sectionei amintite si in lege a remasu limb'a latina cá obiectu principalu in tóte 3 clasele.**)

Regretãmu ca nu putemu afirmã acest'a si despre limb'a elina. Nou'a lege o a esilatu mai de totu din scólele medie, degradãndu-o la rolulu secundariu de obiectu facultativu. Abstragendu motivele principale, pentru care acesta limba clasica trebuie sustienuta in ori ce planu

*) Nu potemu consimti cu dlu aut. in ceea ce privesce limb'a germana, de-si nu contestãmu prestigiulu limbei germane cá limba de cultura. Fia-care scóla are misiunea de a deschide ea pórt'a tesaurulu cunoscintieloru, si numai intru câtu nu ajunge scóla remane la diligintia propria a fia-cãrui sa amplifice cunoscintiele sele. Decã luãmu limbile moderne dreptu de medilóce pentru amplificarea acest'a, vomu gasi concurenti'a mai multoru limbi moderne, si atunci nu scimu pentru ce sa preferimu pre cea germana? Pentru ca noi o scimu, se va raspunde. Aici inse e vorba de cei ce nu o sciú, si acelor'a totu atãta li e apoi, ori voru cautã medilóculu prin limb'a englesa, francesã, italiana chiaru, cáci aceste tóte concura cu cea germana in tesauri de cunoscintie si sciintie. Red.

**) Cá parere de totu individuale ne amu luã voia a díce ca in impregiarãrele nóstre prea multu tempu se prada in gimnasiile inferiori cu limbile clasice mórte. Intr'o tierã unde suntu asiã de rari scólele reale, invetiamentulu in cele patru clase sa cante a face câtu de multu in limb'a materna, istoria, geografiã si in sciintiele reali preste totu. Tineriloru bine instruiti intr'aceste li e usioru in cele patru clase, cari pregatescu pentru universitate a trece cu pasi rapedi preste limbile cele doue clasice, cari pentru asemanarea loru cea mare sa se incépa de odata cu lectur'a si gramatic'a. Red.

de invetiamentu, exista specialu pentru magiari unu motivu, multu prea gravu de câtu sa-lu póta ignorã, — unu motivu discutatu prin jurnale si aprobatu chiaru de magiari guvernamentali. Magiarii se temu de desnacionalizare; de aceea este necesitate imperativa pentru ei a-si luã refugiulu la studiulu unui poporu neutralu, si acest'a este poporul elinu. Numai preterenu neutralu alu vietii spirituale eline va poté Ungari'a ajunge la inaltimea teoretica scientifica a altoru popóre, numai pre calea aceea va potea manifestã o congenialitate cu aceste, fara cá sa se pericliteze spiritulu nationalu. Totu spiritulu elnismulu — si unde radiaza elu mai chiaru de câtu in limba — trebuie sa-lu suga magiarulu. Decã voiescu magiarii, cá gimnasiile din Ungari'a sa se póta asemena cu gimnasiile altoru popóre civilizate si sa fia scóle pentru de a pregati barbati eruditi (Gelehrtenscholen), trebuie sa adopteze pre lãnga limb'a latina inca unu elementu principalu pentru educatiune, care, decã nu va fi elinismulu, va trebui sa fia germanismulu; cáci intre tóte popórele europene, poporul germanu este unicolu, care are o iresistibila aderintia la activitate spiritala continua si la cele mai varii speculatiuni scientifice. Ce resulta de aci? Nici mai multu, nici mai puenu, decãtu, ca voindu magiarii a se ferí de germanismulu, in modu indirectu si-lu pãnu dupa gutu. Aceste considerãntie trebuís sa le aiba acei parinti ai patriei, cari au eliminatu limb'a elina.

(Va urmã)

Prin jurnalele vienesse circuléza o pretinsa expectatiune a lui Rieger, conducatoriulu partidei nationale cehice, carea culmineza in ormatórele:

„Situatiunea politica a natiunei nóstre (cehice) este fórte trista; marturisescu ca este mai trista cá ori si cându alta data. Dupa ce si legile confessionale se sanctionara, ceea ce n'asi fi acceptatu nici odata, in adeveru nu mai sciú ce este de facutu. Politic'a européna nu promite nici o schimbare in tempulu mai de aprópe; unic'a mea sperantia o mai punu in anulu 1877, in care, dupa cum e sciutu, se termina pactulu cu Ungari'a in privintia financiãla. Unu pactu pre unu siru de ani mai incolo, fatia cu situatiunea cea incurcata financiãla a Ungariiei póte dá de grentãti. Ungari'a va trebui sa cãra concesiuni dela Cislaiani'a, la cari acest'a nu se va invoí si deórece Cislaiani'a are lipsa de unu radímu spre sustienerea ecuilibrulu, va fi silita a pactã cu tierile cehice. Trei ani asiã dara cauta la tóta intemplarea se mai acceptãmu.“

Observãndu-i-se inimiciti'a cea turbata a germaniloru si magiariloru contr'a elementulu slavicu si ca din acest'a cauza acceptãrele de mai susu nu se voru putea implini, sa si raspunsu Rieger:

„Atunci domniloru, atunci in adeveru nu mai sciú ce ne póte ajutã seu sfatui. Atunci marturisescu, ca drumulu nostru a fostu gresitu, si eu me retragu cu totulu de pre aren'a politica.“

Celima in „La Correspondance de Roumanie“:

„Diurnalele germane, si inainte de tóte „Tagblatt“ de Vien'a au pusu in circulatiune totu felulu de faime false despre o aliantia tripla, ce s'aru fi incheiatu la Bucuresci intre Serbiã, Muntenegru si Roma-

ni'a. Diurnalele acestea pline de imaginatiune au mersu asiã departe, incãtu au descoperitu detaliuri „precise si scóse din isvórele cele mai bune“, aducendu in cestiune si pre unchiulu principelui de Muntenegru.

„Uniculu lucru, ce póte fi adeveratu este ca la Bucuresci avú locu o intimitate între Principele Carolu, principele Milanu si ministrii loru. Ca intimitatea acest'a este egala unei aliantie, nu vomu putea negã; inse, cum díce fói'a bucuresténa „La Roumanie“, aliantia acest'a, curatu defensiva, nu va putea fi considerata la Constant'nopole, dreptu de o amenintiare. „Uniunea face puterea“. „Vasalii cei mici“ se unescu, nu pentru a atacã pre „suzerãnul“ loru, ci pentru de a-lu face sa intielega, ca pretensiunile lui suntu vane, si ca in prezentu ele se voru sfermã contra unei resistintie invingibile.

„Va intielege Pórt'a indigatiunea acest'a? Noi ne indoimu. In casulu acest'a este datorita puteriloru garante sa demonstredie guvernamentulu turcescu ca lui nu i s'a datu dreptulu de protectiune si supraveghiare asupr'a principatelor danubiane pentru de a creã neintreruptu conflicte si pentru de a formulã pre fia-care di pretensiuni de o esageratiune nesocotita.“

Publicarea protocoáloru a cártiloru funduarie in Transilvania.

Edictu.

Despre publicarea cártiloru funduarie pregatite respective suscepte:

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Székely-Udvarehely impartite judecatoriei cercuale din Etéd;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Gyergyó-Szent-Miklós impartite judecatoriei cercuale de acolo;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Csik-Szereda, impartite judecatoriei cercuale de acolo;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Muresiu-Vasiarhely impartite judecatoriei cercuale din Sannartinu, luãndu afara comunele cele mai injosu enumerate;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Hatiegu, impartite judecatoriei cercuale de acolo, luãndu afara Totesd, Zejkfalva si Mestacani, in care comune localisarea inca nu s'a terminatu;

In comun'a libera regia orasienesca Sabiu, tienetóre de sedria si judecatori'a de acolo; in fine

In comun'a Vurperu, tienetóre de sedria judecatorésca din Sabiu, impartite judecatoriei cercuale din Norichiu.

In urm'a ordinatiunei inaltulu ministeriu reg. ung. de justitia d. d. 31 Martie 1874. Nr. 9885 in privintia mentionateloru operate de cárti funduarie se facu cunoscute urmatórele:

I.

Localisarea pentru introducerea cártiloru funduarie este pre deplinu terminata:

a) in comunele sedriei judecatorésce din Székely-Udvarehely, tienetóre de judecatoria cercuale din Etéd, adeca in comunele: Alsó-Sófalva, Atyha, Bodos, Bözöd, Bözö Ujfalu, Csehédfalva, Csób, Enlaca, Etéd, Fel-ó-Sófalva, Korond, Körspatak, Küsmösd, Martonos, Parajd, Rava, Sıklód, Székely-Szállás, Sznt-Demeter, Szolokma, Tarcsafalva, Tordátfalva, Váralya (firtos). Vecke;

*) Cea mai mare desconsiderare a natiunalitatiloru nemagiare, cáci pentru aceste trebuie sa se numere si limb'a materna intre obiectele principale. Aut.

b) in comunele sedriei judecătorești din Gyergyó-Szent-Miklós, tînetóre de judecătoria cercuale de acolo, adeca in comunele: Gyergyó-Alfalu, Bélbor, Borszék, Csomafalva, Ditró, Domokosin (Domok) Gyergyó-Szt-Miklós, Holó, Kilyénfalva, Remete, Salamás, Szárhegy Tekerőpatak, Tölgyes-Baraszo, Ujfalu, Várhegy, Vasláb, Zsedánpatak.

c) in comunele sedriei judecătorești din Csik-Szereda, tînetóre de judecătoria cercuale de acolo, adeca in comunele: Balánbánya, Borzsóva, Csicsó, Csik-Szereda (Mártonfalva), Csobotfalva, Csormótán, Danfalva (Oltfalva), Delne, Göröcsfalva, Gyimes-felsőlok, Gyimesbükk, Gyimes-Középlök, Jenőfalva, Karcfalva, Madaras, Mádefalva, Mindszent, Pálfalva, Rákos, Szent-Domokos, Szent-Miklós, Szent-Tamás, Szentlélek (fitód), Szent-Mihály (Ajnád) Szépviz, Taploca, Vacsárcsi, Várdofalva (Somlyó) Zsögöd.

d) in comunele sedriei judecătorești din Muresiu-Vasiarheiu, tînetóre de judecătoria cercuale din Sanmartin cu imputernicita cu afacerile in trebile cãrtilor funduarie adeca in comunele: Adamosiu, Bábahalma, Balauser, Bernadia, Bacna (Bonyha), Bord, Boziasiu, Besineu, Costelnicu, Deagu, Sanmartinu, Dimben, Subpedare, Agristeu, Capaln'a, Gálfalva, Goganu, Várolya, Giulusiu, Hidnifaleu, Chirileu, Kerellő Szent-Pál, Chindulu micu, Tirinea mica, Cerghicelu, Kinces, Coroiu, Coroiu-Sanmartinu, Lazעד, Lipindea, Siarosiu, Mica, Cerghida, Chindulu mare, Cucerdia, Sienlea, Odorheiu, Pocea, Ierutu, Futacu, Daia, Ciovasiu, Széklut, Suplacu, Satulu nou, Ogra, Vajdakuta, Vidrászeg; eschise din publicare de acum remane comun'a Cetate de balta pentru intreprins'a regulare a proprietãtilor, apoi comunele Abusiu, Cipau, Deiasiu, Harangláb, Craifaleu, Sionfaleu, si Saca, aflându-se hotarele acestor'a inca sub comasare.

e) in comunele sedriei judecătorești din Hatig tînetóre de judecătoria cercuale de acolo, adeca in comunele: Silvasiulu de josu, Bantiarulu de josu, Parkadinulu de josu cu Cragnisiu Batiararu, Balomiro, Baresdi, Brazova Baitia, Santamaria, Bosiorodu, Bucova, Ciopea, Demsiusiu, Silvasiulu de susu, Parkadinulu de susu cu Gauricea, Bantiarulu de susu, Grido, Gontiga, Hatiesielu, Hobitia-Várhely, Valcelele bune, Maria, Ciula mica, Carnesdi, Pesteniua, Clopotiva, Covrasiu, Chitid, Ocolicelu, Corpeny cu Lindsina, Lunkani, Riulu de móra cu Gurenii, Suseni si Ostrovelu, Bretea ungureasca, Maceiu, Ciula mare, Pesteanu, Ostrovu mare si micu, (Nagy és kis Osztro) Nalácavád, Bretea románesca, Pancinesdi, Poeny, Valcelele rele, Paclisa, Ria, Retisioru, Rusiu, Sacialu, Sanpetru, Valea-Sangeorgiului, Ohaba-Streiului, Sangeorgiu, Strigy-Sacialu, Plopi, Tustea, Unciucu, Dilsa petrósa, Orlea sub cetate Valiora, Zaicani: eschise din publicarea de acum inse remanu comunele: Mesteacani, Totesd si Zejkfalva pentru ca in trensele inca nu s'a terminatu.

f) in comun'a libera regia orasianesca Sibiu, tînetória de sedria judecătoreasca din Sibiu, si de judecătoria cercuale de acolo.

g) in comun'a Vurperu tînetória de sedria judecătoreasca din Sibiu, impartita judecătoriei cercuale din Nocrichiu.

Cartile funduarie pre deplinu terminate a comunelor mentionate, dinpreuna cu registrele parcelare de posesiune si desemnulu liniamentelor de acelea tînetorie se voru transpune dela 1-a Iunie 1874 la oficialele de carti funduarie ordinate lãnga judecătoria mentionate sub II unde ale vedea ori-cui e permis in órele oficióse.

II. Afacerile de carti funduarie le prevede:

1. Sedri'a judecătoreasca din Székely-Udvárhely pentru comunele enumerate sub I. a

2. Sedri'a judecătoreasca din Gyergyó-Szt. Miklos pentru comunele enumerate sub I. b.

3. Sedri'a judecătoreasca din Csik-Szereda pentru comunele enumerate sub I. c.

4. Judecătoria cercuale din Sanmartin imputernicita cu afacerile in trebile cãrtilor funduarie pentru comunele enumerate sub I. d.

5. Sedri'a judecătoreasca din Hatiegu pentru comunele enumerate sub I. e.

6. Sedri'a judecătoreasca din Sibiu pentru comuna libera regia Sabiu, si pentru comun'a Vurperu, ambele enumerate sub I. f. si g.

III. Cu privirea la trebile si afacerile oficióse, care se voru incepe cu 1-a Iunie 1874 la fia-care din judecătoriale susu insemnate se emitu ornatórele provocatiuni si dispositiuni:

1. Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autentificãrii protocoeloru cartilor funduarie, séu celu putienu castigatu inca inainte de 1-a Iunie 1874 credé ca potu sa pretinda vre-o îndreptare, întregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocoelore cartilor funduarie, fia in privinti'a componerei corpului funduaru séu a relatiunilor de posesiune intabulate: cu aceste pretensiuni pâna inclusive la 31 Ianuarie 1875 cu atãtu mai vertosu sa le insinuedie, cu cátu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrierilor cuprinse in protocoelore funduarie, incependu dela 1-a Iunie 1874 va castigá, cu credintiã buna alte drepturi tabulare, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posesiune inca necuprinse in protocoelore funduarie, fára osebire, ca óre acele in cartile vechi esite s'au ne esite din usu, ori in fasiuni funduarie séu alte cárti, fóie si registre sunt cuprinse ori ba, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posesiune a vre-unui bunu castigatu rogare la vro judecatorie, si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale cároru drepturi de posesiune la comisiunea localisãrei nici prin sine, nici prin reprezentanti denumiti de comisiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisãrei a-si legitima afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de composesiune in contra posesorului facticu aflatu prin comisiune si inscriu in protocoelore funduarie; pretensiunea lor adusa inainte fia insemnata in protocoelore funduarie séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2. Mai de parte tóte persónele cari:

a) pre realitãtile inscrie in protocoelore funduarie dupa detiermurirea prea inalte patente de aviticitate din 29 Maiu 1853 si-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu cároru:

b) dupa otarirea aceleiasi patente de aviticitate li-se cuvine terminu mai lungu spre realizarea dreptulu de rescumperarea pemnorale prin ast'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Ianuarie 1875 inclusive, spre incungurarea urmãrilor de dreptu amintite mai susu sub punctulu 1, ale insinuá, si in casulu amintitu a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduaru, séu dreptulu recastigatu pre calea legale spre strapunere in acelasi; iera in casulu b) dreptulu de respumperare pemnorale, ce li-se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduaru a-lu legitima cu documinte autentice.

3. Asemene tóte persónele, cari pre bunurile nemiscátorie inprotocolate, séu si-au castigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitote, au alte drepturi prin intabulari, insemnãri si adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna a 1-a Iunie 1874 inca si voru castigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei lor in fóia sarciniloru corporiloru funduarie pâna celu multu 31 Maiu 1875 inclusive cu atãtu mai siguru ale insinuá, cu cátu la din contra dreptulu prioritãtei castigate mai inainte si-lu voru perde; pre cându dia contra facendu insinuare la tempu cuvenitu, dreptulu de antaetate castigatu pâna la 1-a Iunie 1874 i voru remãné

in valóre facia si cu a cei castigatori si creditoru ipotecari noi, cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acum mentionata.

4. Acelea pretensiuni, cari se basedia pre deobligamintele urbariale, séu alte referentie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iunie 1854 e data in foi'a de legi imperiale, bucata LV. Nr. 151 suntu eschise dela provocãrile edictale spre insinuare si demonstrare, precum si dela pertractãrile obiicnute in urm'a edicteloru fára deosebire, fia acele in protocoelore de localisare prenotate, ori ba.

5. Terminil edictali prescrii in aliniele precedinti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori innoire de procesu.

6.) Publicatele protocoelore funduarie se voru considerá si conduce dela 1 Iunie 1874 incependu cá cárti funduarie conforme § 321 din codicea civile generale; deci incependu dela diu'a mentionata, drepturi nóue de proprietate, ipoteka ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscátorie introduse in ele, se voru poté castigá si transferi asupr'a altor'a, precum si a se sterge numai prin intabulare legale in acele cárti, fára de a derogá inse pretensiunile asupr'a acestor bunuri nemiscátorie mai nainte castigate, insinuare si legitimate in terminulu edictale.

7.) Prescriptele, dupa cari voru avé de a se îndreptá pártile si judecătoriale la implinirea si executarea trebiloru si afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cártile funduarie, emisa cu ordinatiunea ministeriului de justitia dtó 5 Febr. 1870 (archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciura I. si II.)

8.) Acei creditoru, cari prin órecarea transcriere aru suferi stricaciune cu privire la prioritatea pretensiuniloru lor transcrie séu transcriende, esceptiunile si fatia cu un'a a trei'a persóna le potu realizá inca in siese luni dupa terminulu defitu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Novembre 1875 referéscase acele esceptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea lor. — Dupa decurgerea acestui terminu, fatia cu o a trei'a persóna nu se voru mai poté realizá asemene esceptiuni.

9.) Judecătoriale indicate sub II in afacerile lor voru intrebuintiã sigilulu judecătoriei respective.

C l u s i u , in 14 Aprile 1874.

Directiunea r. u. de cárti funduarie pentru Transilvani'a.

Espunerea de motive asupr'a conventiunei pentru acordarea junctiuniloru pre la punctele Predelu si Verciorov'a.

(Urmare.)

Ea mai are si alte avantagie.

Lini'a dela Verciorov'a percurge printre Carpati locuri mai putienu ripóse si inalte decâtu cea dela Brasiovu. Prin urmare declinurile si declivitãtile ei suntu mai putienu fórté cá la lini'a de pre Prahov'a. Pre cându profitulu liniei dela Bucuresci la Temesiór'a nu presenta in generale o declivitate mai mare de nnu la suta, nici curbe de radie inferióre de 400 metri, lini'a dela Ploiesci—Brasiovu va presentá in un-le locuri declivitãti cari voru trece 25 pentru mia, si curbe de mai putienu de trei sute metri de radie.

Avantagiulu acest'a topograficu alu liniei dela Verciorov'a este importantu. Atãtu caletorii cátu si marfurile au unu interesu positivu a preferi lini'a Verciorov'a. Traficulu ei devine si mai sicuru cându cugetãmu ca dóue companie posedu tóta lini'a dela Bucuresci la Pest'a prin Verciorov'a, compani'a actionariloru drumului romãnu si compani'a Staatsbahn din Austria.

Asiá incãtu, in ceea ce privesce miscarea liniei Verciorov'a, ea va avé, din caus'a distãntiei, totu traficulu pentru Austria din Romani'a, cea mare si cea mica, la resaritu de Bucuresci. Iera regiunea dela apusu, si anume Moldov'a, si are relatiunile seale mai directu cu porturile dela Galati si Brail'a, si sub acestu ra-

portu traficulu linieloru nóstre nu poté fi atinsu.

Resulta óre de aci ca lini'a dela Ploiesci la Brasiovu prin Predelu (Tömös) va fi in conditiuni de inferioritate, si nu va fi productiva?

Nici decum.

Afara de traficulu locale, care dupa cum am disu, este insemnatu, mai alesu prin proprietatea si productiunea crescenda ce se va desvoltá la ocnele dela Teleg'a, acésta linia va luá, din diu'a intãi'a a circulãrei seale, insemnat'a si secolara miscare comerciala care esista intre Transilvani'a si Romani'a. Relatiunile comerciali intre aceste tieri, mai alesu cu industrial'a si laboriós'a cetate a Brasiovului, nu voru poté decâtu sa creasca si sa se indoiésca in putienu tempu prin stabilirea unei linie ferate de comunicatiune. Acestu dara elementu de miscare si de prosperare este asecuratu acestei linie.

Dara mai are si alte elemente, cari au o influentia directa si asupr'a prosperãrei linieloru nóstre ferate. Aceste elemente constau in miscarea de importu si esportu care are sa se stabilésca, printre liniile nóstre dela Transilvani'a Brasiovu si o parte din Ungari'a cu Marea-négra, Odes'a, Itali'a, Franci'a si Angli'a.

In adeveru, distãntia dela Brasiovu la Brail'a, prin Ploiesci, este numai de 289 kilometri. Avendu astu-feliu deschisa calea spre Marea-négra, Transilvani'a, care pâna acum erá cá inchisa, si va poté esportá in mari cantitãti tóte produsele industriei si avutului seu pamentu. Totu prin acésta cale ea va importá articule de consumatiune pentru Transilvani'a din média dl a Europei, din Franci'a, Angli'a, etc., articule cari nu potu sa le adoca astadi prin calea Pestei si Vienei, atãtu de lunga si constisátore.

Prin urmare, Romani'a va servi de o cale mare, prin care se voru cobori in centrulu si in média dl a Europei sume de productiuni agricole, cari pâna acum nu poteau trece Carpatii.

O asemene miscare este, cum am disu, de natura a asecurá prosperitatea linieloru nóstre dela Predelu, s'a mari traficulu celei-lalte linie dela Ploiesci — Brail'a—Galati.

Asiá dara, obiectiunile ce s'aru poté face din punctu de vedere economicu unei'a séu altei'a din aceste linie, cadu cu totulu inaintea logiceii, inaintea fapteloru positive.

Preocuparea din punctulu de vedere financiaru, ca prin construirea liniei de o suta kilometri, dela Ploiesci Predelu, si plat'a unei garantie chilometrice, ne aru sdroncina póte financiele, nu trebuie asemene sa ne ingrigésca.

Din ambele aceste linie de junctiuni trebuie sa constatãmu mai intãiu ca numai acea dela Predelu séu Tömös constituie pentru noi o nóua sarcina. Cea dela Verciorov'a esista dejã concedata; numai Ungari'a are sa construiésca o nóua linia dela Temisiór'a prin Orsiov'a la Verciorov'a.

Apoi, lini'a dela Predelu, a cárei singura sarcina portãmu, are sa fia terminata si pusa in esplotare, cá si cea dela Verciorov'a, numai dupa patru ani dela ratificare. Pãna atunci dara nu vomu avé a portá sarcin'a anutãtiloru.

Dara cum va stá positionea nóstra financiaru, dupa patru ani, in raportu cu drumurile de feru?

Este evidente, mai intãiu, ca intrég'a productiunea a linieloru nóstre esistenti va cresce, si ni va usurá multu sarcinele anutãtiloru actuali.

Déca traficulu de acum alu acestor linie, actuale in esplotare, produce 14,000 franci de receta bruta pre chilometru, apoi trebuie sa admitemu ca si lini'a dela Ploiesci la Verciorov'a, care va fi terminata la finele acestui anu, va produce acel'asi venitu. Acésta nóua linia va contribui inca a mari traficulu liniei dela Ploiesci la Bucuresci, care astadi abiá si acopere chiebtuielele.

Nu este inse indoiéla ca cu cátu tempu trece, cu atãtu traficulu pre intrég'a acésta linia se va mari; astu-feliu incãtu dupa patru ani de acum inainte, productiunea intregii linie ferate pâna la Ver-

ciorov'a fiindu multa mai insemnata, acé-st'a ne va causá o diminuare in plata de anuitáti pentru vechi'a retia, care ni va ajutá a acoperi nou'a anuitate a liniei dela Ploiesci la Predélu.

La aceste cresteri naturali ale productiunii vechiloru linie ferate in tempu de patru ani, se poté adauge insemnata economia, ce va poté realizá administratiunea retelei actuali a drumurilor ferate, indata dupa deschiderea liniei dela Temisióra la Verciorov'a, prin estinatatea cu care va comperá prin Banatu materialulu combustibile si sinele (railarile) noue, precum si prin pretulu avantajosu cu care ea va poté vinde totu in Banatu sinele vechi. Tóte aceste economie constituescu insemnate avantagie care vinu in favórea tesaurulu publicu, miciorându anuitátele de platitu.

Asia-dara, prin productivitatea liniei vechi si economiele causate prin liniile noue de junctiuni, tesaurulu nostru 'si usiuréza sarcinele vechi, astfelu in cátu dopa patru ani, se póta purtá altele noue.

Dara lini'a insasi dela Ploiesci la Predélu si Brasiovu are si ea sa produca, déca numai multu celu putienu cátu lini- ele actuali. Amu vedutu cátu de neme- róse suntu elementele ei de productiune. Este dara positivu ca acésta productiune are sa micioréze in o buna proportiune anuitatea de a se plati de statu.

Déca apoi iérasu vomu cugetá ca mai suntu si alte sarcini ale statulu, cari au sa se micioréze séu sa se stinga pre cáti-va ani, cum este, de es'mplu: anuitatea drumulu de feru dela Bucuresci la Giurgiú, in cifra de 2,010,000 franci, care incetéza in anulu 1876, intielegemu lesne ca statulu va fi fára jena, in positiune de a plati anuitatea liniei Predélu, care se apretiéza de ómeni competinti ca nu va trece presté trei milióne franci.

Déca la aceste consideratiuni vomu mai adauge si altele de o ordine generale, cum este marimea avutiiloru si intinderea transactioniloru comerciali prin legaturi directe si regulate cu tóta Europ'a, desvoltarea morale si materiale a tieri, crescerea avutiei si creditulu publicu, prin aceea a avutiei si a creditulu privatu: déca dicu, vomu considerá tóte aceste fenomene, care s'au ivitu in tóte tierile care s'au aflatu in fasele in care suntemu noi, vomu intielege, totu atátu de lesne, ca costulu legatureloru linieiloru nóstre ferate cu ale altoru state, in locu de a apesá finacele nóstre, voru fi una midilocu mai multu de usiurinti'a loro.

Asfelu, dloru deputati, suntu convinsu si dvóstra cá si noi, apretiatu ca acésta conventiune ce vi presentámu, subscrisa de delegatiu ambeloru governe, corespunde la cele mai positive interese ale tieri.

Votandu aprobarea ei, veti face sa inceteze izolarea drumurilor nóstre ferate, veti asicuré productivitatea loro, veti asociá Romani'a intr'unu modu directu cu miscarea cea mare comerciale din tóta Europ'a, si veti coroná, cá sa dicu astfelu, oper'a cea mare a cestiunii drumurilor de feru románe, oper'a care este a d-vóstra insive, cáci d-vóstra ati fostu chiamati anii trecuti, a dá solutiunea acéstei mari cestiuni.

Ministru secretariu de statu la departamentulu afaceriloru straine.

(Romanulu) B. Boerescu.

Voci din publicu.

Sub acestu titlu aflámu in nrulu 126 alu diuariulu de aici „S. D. Tageblatt“ o corespondintia ce tractéza afacerea bisericea dela St'a Treime din Brasiovu. Ne vedemu indemnati a reproduce acestu articulu cu atátu mai vertosu cu cátu corespondintele romanu reflectandu la unu articulu tendentiosu dilucidéza afacerea acésti'a din punctu de vedere istoricu si pre basea solda a dreptulu. Eata articulu:

„Dle redactoru! In nrulu 102 alu pretiutulu diariu ce-lu redigiati, a apa-

rutu cu datulu Brasiovu finea lui Aprilie o „voce din publicu“, care e menita nu numai a aruncá o umbra asupr'a romániloru brasioveni, dara a si seduce opiniunea publica asupr'a unui procesu bisericescu ce decurge intre románii si grecii din Brasiovu aprópe de unu seculu.

„Sperézu ca sentiuulu de dreptate si ecuitate alu on. redactioni mi va permite sa facu in interesulu adevéru, cá advocatu alu romániloru in procesulu din cestiune, unele observatiuni ojective de aperare, in fóia in care s'a facutu si ataculu.

„Vocea din publicu se despuéza in decurgerea corespondintei in vocea unui advocatu fórté zelosu alu greciloru, care in foculu luptei fórté adese dá cu bát'a in balta si 'si bate jocu de publicu prin neadeverari manifeste.

„Cáci e unu neadeveru manifestu cádu celu „mai bine informatu“ sustiene opiniunea, ca románii brasioveni suntu comunisti fára posesiuno, cari pismuindu-le greciloru avuti averea considerabila a bisericea loro aru voi buerosu sa o rapéscu la sine.

„Románii brasioveni ce e dreptu nu suntu Rothschildi dara totusi nu trebuie sa se sparia punendu-se in comparatiune cu nabovii greci din Brasiovu.

„Acésti románi seraci suntu acei'a céri in anulu 1832, disgustati de secaturile greciloru esira salvo jure din bisericea, ce erá unu bunu comunu alu loro si alu greciloru si cari neprimindu nici o desdauare pentru bisericea si averea loro au infiintiatu din poterile loro proprie o capela bisericesca si an adunatu unu fondu bisericescu considerabilu.

„Acésti románi infatisati de nisce ómeni fára posesiune au infiintiatu iéra din propri'a loro potere unu gimnasiu ce le face tóta onórea si e fal'a Brasiovulu.

„Si totu románi brasioveni suntu si cei din suburbiulu (Schicieu) cari posedu bisericea Stului Nicolau, ce intrece cu avuti'a sea bisericea din cetate, pre care grecii o pretindu de posesiune esclusiva a loro.

„Dara ce au facutu grecii cei bogati pentru scopuri publice? Mie nu-mi e altu ce-va cunoscutu decátu póte ca ei administréza in modu speculativu si nu totu-déun'a corectu, fára controla legala o avere considerabila ce n'au castigat'o prin meritulu loro propriu ci o aflara gat'a, asiá precum au fostu donata de cátra straini pre sém'a bisericea spre scopuri de benefacere, si ca ei tindu a se sustiené in acésti administratiune fára nici unu dreptu si de aci inainte.

Cáci nu e corectu cádu curatorii bisericea imprumuta averea fára cautiune reale pre lánga cambie ceea ce la casu de lipsa voui poté sa si dovedescu.

„Si de se computa interesele de 8% bisericea in asemenea mesura, este o intrebare care numai prin o revisiune a socotelor bisericesci se va poté resolví.

„Aici nu se tratéza de cestiunea averei bisericesci, cáci noi scimu fórté bine ca acésta avere nu este nici a greciloru nici a romániloru, ci a bisericea insasi cá persóna morale, care, fia administratiunea in mánile ori si cui, se poté folosí numai spre scopurile pentru cari a fostu destinata de cátra pii fundatori.

„Se tratéza aici mai multu de intrebare, de potu sa fia priviti románii brasioveni si acum in er'a libertáti si a egalei indreptati cá si mai insainte numai de membrii tolerati si neegalu indreptati ai unei biserice greco-orientale ce exista in senulu unei cetáti sasesci? Séu sa se bucre in patri'a loro propria cu privire la o biserica destinata pentru toti credinciosii greco-orientali fára diferentia de nationalitate, asiá dara la (biserica) confessionale, inca totu de mai putiene drepturi decátu o mána de asiá numite familie grecesci carpite laolalta din tóte pártile imperiulu torcescu?

„Cumca bisericea greco-orientale cestiunata dela st'a Treime s'au infiintiatu cá un'a confessionale se va poté vedé din cele ce urméza.

„Precum in alte multe cetáti comerciali, asiá a existatu si in Brasiovu o asiá numita compania greca privilegiata de comerciulu care fu

providenta cu privilegie bisericesci si comerciali.

„In puterea acestoru privilegie compania de comerciulu ce constá din suditi torcesci a avutu in interiorulu cetáti Brasiovu, capela bisericesca, pentru care ei putea sa aduca pre preotulu loro din Greci'a, si acésti'a (capela) erá subordinata pána la cele spirituale episcopulu greco-orientalu.

„Acésti'a capela a statu in posesiunea companiei grecesci pána la anulu 1786/7.

„Acésta fortia a bisericea fu delaturata prin edictulu de tolerantia alu lui Iosifu II.

„De óre-ce afara de companistii — comercianti cari n'au potutu fi cetatieni austro-ungari, au mai existatu in Brasiovu si alti comercianti greco-orientali de nationalitate romána, gréca si bulgara cari erau cetatieni in Brasiovu (ei se numescu pre sine in documentele fundatiunali cives graeci ritus disuniti) si de óre-ce acésti comercianti cetatienesci n'au avutu nici o biserica pána la Iosifu II, ha nici ca le-au fostu iertatu sa aiba, asiá densii se folosira de er'a iosefina spre a infiintá in anulu 1785/6 pentru sine si in contrastu cu capela companiei in interiorulu cetáti Brasiovu o biserica confessionale civila.

Se afla in acte trei petitiuni pentru a se concede infiintarea bisericea. Cea dintáiu e compusa in limb'a romána, petentii se numescu comercianti greci si románi (fundatori inca suntu insisi subscriscu in petitiune) si se róga pentru a li se concede infiintarea unei biserice gr. or. civile in interiorulu cetáti Brasiovulu. A dóu'a inca e compusa in limb'a romána, petentii se numescu macelari románi si spriginescu dorinti'a comerciantiloru greci si románi. Petitiunea a trei'a e compusa in limb'a latina si e providenta cu tóte subscrierile celoru dóue petitiuni anterióre, adeca suntu subscrise de comerciantii greci si románi, si de macelarii románi.

„In urm'a acéstei petitiuni magistratulu a ordínatu conscrierea familiiloru, cari aveau sa se tiena de bisericea nou infiintanda. Acésti'a conscriptiune oficiale ce constát prim'a comunitate bisericesca la St'a Treime in interiorulu cetáti Brasiovulu, se afla in acte si cuprinde exclusivu pre acei capi de familia, cari au subscrisu cele dóue petitiuni dintáiu si la olalta a trei'a petitiune, adeca: comerciantii románi si greci civili si macelarii románi, cu uniculu adausu, ca s'a conscrisu si veduv'a romána Apostolovi'a.

„Acésti comercianti románi si greci impreuna cu macelarii románi au formatu deci la intemeierea bisericea prim'a comunitate bisericesca; asiá dara pentru acésta comunitate bisericesca s'a concesu si intemeiatu acésti'a biserica.

(Va urmá)

O propaganda pretinsa intre románii Turciei.

Sub acestu titlu aduce diuariulu din Bucuresci „La Roumanie“ urmatorulu articulu:

„Diuariulu de Constantinople „Tracia“ a publicatu in numerulu seu din 14/26 Maiu a. c. o corespondintia din Castori'a, dupa care M. Apostolu Margarite, nepotu alu renumitu-lui Averchie, aru fi missionariu si agente alu unei propagande romanesci in Vlakho-Clisoura, unde pré putienu aru fi pututu romanisá din greco-románi, se duce la Bucuresci spre a se contielege cu comitetulu (imaginariu) despre mesurile luande in privinti'a reusirei; si in fine densulu aru cunosce statistic'a despre románii din Turci'a, ce s'a publicatu in diuariulu din Bucuresci „La Roumanie“ si reprodusu de „Tracia“.

Autoriulu corespondintei séu nu scie adevéru séu nu voiesce a-lu spune. Mai intáiu M. A. Margarite nu e nici nepotu nici ruda cu Averchie, si cádu aru fi acésti'a de siguru nu i-arú fi rusine nici spre desonóre. Elu nu e decátu unu invetiatoriu simplu, carele invétiá roma-

nesce in Vlakho-Clisoura, unde nu suntu decátu románi.

„Ei bine! déca unu invetiatoriu romanescu se cualifica de agente alu propagandei, carele invétiá pre románi romanescu, si lucra pentru cá románii sa remana románi precum suntu, ce nome aru trebui sa se dea invetiatoriloru greci, cari cá nisce parasite se impunu in comunele romanesci, invétiá aici grecesco pre copiii cei mici de románu, cari nu sciu nici unu coventu din limb'a acésti'a, torturéza si intoneca spiritulu acestoru copii prin darea de lectiuni din cetire, calculu si catechismu intr'o limba ce ei nu o intielegu, si i opresce a vorbí intre sine limb'a loro materna, silindu-se a grecisá cu tóte medilócele ce le stau in putere.

„O propaganda, fia religiósá, fia politica, trebuie sa propage principiile sele; asiá d. e. o propaganda crestina trebuie sa se faca intre popórele necrestine si viceversa. Totu asiá s'aru poté dice si despre o propaganda politica. Déca aru voi románii sa faca propaganda, nu o aru face intre románii, cari suntu románi, pentru ca a romanisá pre románi, a grecisá pre greci, aru fi unu lucru superfluu, voui dice chiaru absurdu.

„Cu tóte aceste sa admitemu, ca invetiatoriu M. Apostolu Margaritu, románu de origine, carele invétiá pre románi romanescu, dupa cum dice corespondintele diuariulu greco, este agentulu unei propagande romanesci. Corespondintele acum numitolu diariu, invetiatoriu din Castori'a si confratii sei, cari invétiá séu mai bine impunu romániloru limb'a greca si se silescu a-i grecisá, nu suntu ei agentii propagandei panhelenismulu, a ideei cele mari a restauratiunii imperiulu de josu?

„Corespondintele „Traciei“, carele pretinde a scí secretele familiiloru si particulariloru, dice ca cunosce scopulu caletoriei lui M. Apostolu Margarite: dara scie elu ca sor'a acésti'a cu cei doi prunci ai ei se afla in Romani'a de unde M. Apostolu Margaritu trebuie sa-i aduca la Vlakho-Clisoura? Cátu pentru partea ce aru fi luatú M. Apostolu Margaritu la statistic'a romániloru se vede ca numai corespondintele dela „Tracia“ aru dorí sa-lu incrimineze; pentru judecat'a sanatósa e de ajunsu sa intielega, ca a face statistic'a unui poporu, este a face servitiu publiculu si sciintiei.

„M. Apostolu Margaritu nu face propaganda, ei elu face opoziune si impedece panelinistica, cu carea paraliséza actiunea (greciloru) la románi; face o contra propaganda, si eata cum:

„Se scie, ca románii din Macedoni'a, din Epiru, Tesali'a, Albani'a, erau totalmente castigati de greci, ca cari faceau cauza comuna, ce dicu, ei lucrau pentru interesulu greciloru cu multu mai multu cá insusi grecii; esemplu, familie: baronu Sin'a, románu din Moscopole in Albani'a; Tochiti'a, románu din Metiovo pe Pindo, intre Epiru si Tesali'a, Dumba, románu din Vlakho-Blat, (in Macedoni'a), Coletis, románu din Calariti in Epiru, Arsachi, Hagi Petro . . ; fára de sángele si banii romániloru regatulu Greciei; póte, ca nici nu aru existá.

Ei bine! M. Apostolu Margaritu, considerandu, ca a-si perde limb'a si nationalitatea sea e a degenerá, si nepotendu suferi, cá patriotii si chiaru fiii sei sa degeneréze devenindu greci, M. Apostolu Margaritu vorbesco, scie si lucra spre a nimici manoperile panelinistiloru, cari voiescu a grecisá pre románi. A intielesu insusi si dá si celoru-lalti románi sa intielega, ca intindiendu-se odata dominatiunea straina in Macedoni'a, Epiro-Tesali'a, si prin urmare asupr'a romániloru elementulu loro indata s'aru mistof si nimici de natiunea dominantá.

Dominatiunea otomana e pentru ei (románii) cea mai mare asigurantia si cea mai solida garantia a existintei si a conservatiunii limbei si nationalitátiiloru. Otomanii nici odata nu si-au batutu capulu a convertí popórele si nationalitátiile, ce le-au subjugatu. Pentru acésta predica elu Romániloru a fi credinciosii si devoti imperiulu otomanu: pentru aceea

i îndemna a nu crede vorbelor frumoase și generosității panellenistilor, cari prin toate medelocelile posibile canta a-i grecisă, adica: a-i in ghiti; elu citeza adese ori cuvintele poetului: „Timeo danaos et dona ferentes“.

Tilisc'a 1 Iunie 1874.

Este, speru, tuturor in deobste cunoscutu, ca in un'a din sedintile de primavara s'a adusu in diet'a Ungariei conclusulu ca cu inceputulu an. 1876 sa se introduca si in statulu nostru „mesurile metrice.“ Cumca prin introducerea acestoru mesuri toate clasele populului se voru vedea catu de tare si aprupe atinse, este afara de ori ce indoiela. Cu deosebire comerciulu are sa capete de totu alla fatia.

Dara apoi ore scola, ea sa privea acesta schimbare, acesta reforma mare cu ochi indiferenti?

Nici decum; caci ea trebuie nu numai sa tiena pasu egal cu spiritulu de progresu introdusu in vietii'a populului, ci inca sa-si elupte rangulu de conducatoriu pre calea peregresului. Apoi despre aceea ca reform'a din chestiune este ea ore unu semnu de progresu, seu nu? credu ca e de prisosu a mai disputat — sciintia de multu si a datu verdictulu.

Dara problem'a mea nici nu este de a me dimiti in discutii teoretico-scientifice, cu atatu mai puicu, cu catu o atare discutie aru pretinde nu numai tempu si spatiu mai multu, ci pote si facultati mai mari decatu cum suntu acelea, de cari dispunu eu.

Scopulu rendurilor de fatia este ca prin ele sa atragu in catu-va atentiunea on. mei colegi ca aflandu cu cale se pasiessa ore-cari dintre densii in publicitate cu unu „tractatu practic asupr'a sistemului metricu“ cu deosebita privire la invetiatorii si scolele populale. Si acest'a cu atatu mai curendu, cu catu cu inceputulu an. scol. venitoriu dupa modest'a mea parere aru fi de a se propune si in scolele nostre satesci.

Iera pentru de a o pote acest'a se cere dela invetiatorii ca sa fia mai intai elu in chiaru cu obiectulu ce vrea a-lu propune. Apoi scimu ca parte mare dintre actualii invetiatorii fiindu-ca pre tempulu candu densii s'au pregatitu pentru carier'a invetiatorasca pote nici amintire nu au fostu de „sistemulu metricu“ si de materialulu inca dora nu pre dispundu dd. invetiatorii ca sa-si pota procura o puri speciale in asta directiune, pre candu d. e. „Tel. Rom.“, fiindu ca in cele mai multe comune se platesce din lad'a bisericicii*) si astfel are intrare si la invetiatorii, aru pote duce multa lumina in scoala — prin invetiatorii.

Afara de acea mai vorbesce pentru propunerea mea de susu inca si impregiurarea ca e consultu ca pre catu numai se pote, fara de a periclitat invetiamentulu sa se sustiena in scoala ore-cari „uniformitate metodico-didactica.“

La casu candu din un'a seu alta cauza acelu „tractatu“ aru remanea totusi numai unu „pium desiderium“ invetiatorescu, cu asi mai recomandatu unu altu expedientu pote dora mai acceptabilu.

S'a desbatutu multu in diuaristic'a de tote nuantiele o aparitiune, unu fetu ce apartine mai cu sema seculului nostru. Suntu reuniunile. A mai vorbi per longum et latum de reuniuni si conferintie preste totu si in specialu de cele invetiatoresci mai ca aru insemna „a duce apa in Dunare.“ Necesitatea loru e evidenta si scopulu sublimu.

Aci deci, in conferintie, inca aru fi loculu ca sub decursulu sesiunii de vera din astu tempu in fia-care cercu conferentialu sa se adopere cate unu inveti-

toriu care pre catu se pote intrandu sciintia teoretica cu rutin'a practica aru tiena colegiloru sei prelegeri formale asupr'a mesuriloru moderne introducande, asupr'a sistemului metricu si inainte de tote asupr'a sistemului decadicu pre care se basaza si celu metricu, incopciindu firesce si frangerile decimale cari voru deveni si ele unu obiectu forte cercetat.*)

Astfelu urmandu-se in fia-care cercu conferentialu aru duce totu insulu dintre invetiatorii cu sine acasa notiuni esacte despre mesurile introducande si prin acelea aru pote folosi nu numai eleviloru sei in scoala, ci chiaru si locuitoriloru din comunele in cari suntu stationati, ferindu-i prin aceea de multe pagube ce eventualmente aru pote proveni din nesciintia loru (a populului rom.) si din rafinari'a conlocuitoriloru cu cari vinu ei in necurmata atingere. Asia sa fie!

Ioachim Munteanu
invetiatoriu prim. la scoala
popor. din Tilisc'a.

Nr. 104/pres. — 1874.

Anunțiu.

Conformu conclusionii loate in sedintia comitetului Asociatiunii transilvane din 12 Maiu cal. nou a. c. § 48, adunarea generala a Asociatiunii transilvane pentru anulu curinte 1874 se va tiena la 10—11 Augustu cal. nou a. c. in opidulu Dev'a.

Ceea ce prin acest'a, in sensulu §§-loru 14, 21 si 25 din statute, se aduce la cunosciintia publica.

Dela presidulu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a si cultur'a populului romanu.

Sabiu in 13 Iunie c. n. 1874.

Iacobu Bolog'a m/p.
vice-presedinte.
Ioane Rusu, m/p.
secret. II.

Varietati.

Maialu. Duminica au serbatu pompierii si tragatorii la semnu de aici din locu maialulu loru in Dumbrava. Publiculu a fostu forte numerosu. Petrecerea a fostu inse conturbata de ploia, carea spre sera, intre fulgere si tunete, s'a descarcatu in abundantia asupr'a Sabiului si a dumbravei. O alta nenorocire mai este de a se aminti cu ocaziunea acest'a si adica, ca o pusicatura de pusica a fostu asi de nenorocita incatu a lovit pre unu cetatienu de a ametitu.

In comitatulu Ungu fometea domnesce in asi mare gradu, catu adunarea comitatensca de acolo in lun'a acest'a s'a vedintu constrinsa a roga pre ministrulu de financia, ca incasarea contributiunii pre unu anu sa o sistedie.

Cani au devenitu in cetatea nostra o plaga a publiculu. In decursulu septamanei trecute a avutu unu singuru medicu de a tracta pre 5 pacienti, musicati de cani.

In Iassi nu suntu mai multe decatu 48 bisericii ortodoxe, suntu inse 58 sinagogi israelitice. Mare trebuie sa fia dara persecutiunea jidoviloru in Romania'a.

Locu deschisu.

Protopopiatulu gr. or. Turd'a superioara.

Domnule redactoru! Bine voiti a da locu in pretiuitulu diuaru ce diregiati urmatoreloru:

In nr. 40 alu pretiuitulu „Tel. Rom“ pag. 139 a aparutu unu articlu delo Ibanesci 13 Maiu, in carele espunendu numele contributoriloru marimosi din Ibanesci pentru fratii nostrii din Elisabetapolea, p. Dimitriu Cornea, adauga: „de ore-ce in anii trecuti la indemnulu nemuritorului Archipastoriu Andreiu inca au fostu conferatu crestini mei la fondulu bisericiloru serace, mai tardu inse convingandu-se din pretiuit'a foia „Tel. Rom.“ cari au publicatu ofertele, ca din totu tractulu Turdei su-

*) Per tangentem fia amintitu, ca in librarii se afla tabele de parete cari infatisia fidelu mesurile cele noue dupa form'a si marimea loru legale. Cor.

periore s'a administratu la fondulu pomenitu numai 8 fl. v. a. adica, optu fl. v. a.; pre candu numai din ofertele benevole a crestineloru nostri din Ibanesci s'au fostu adunatu spre acelu scopu siése fl. v. a., dupa cum se pote vedea si din cuitantia ce o avemu la dispusitiune. — „Crestinii nostri suntu zelosi si au revna de a ajutora bisericele serace, numai deca suntu convinsi ca sa-si intrebuintieze spre scopulu destinatu.“

De ore-ce din Octobru 1872 subscrisulu porta administratur'a acestui tractu si de ore-ce cuvintele citate ale p. D. Cornea intescu asupr'a siefului tractualu, carele ca organu alu prea Ven. Consistoriu archid. stringe si administrera astfelu de colecte, si prin urmare intescu chiaru asupr'a subscrisului — ceea ce se vede si din impregiurarea ca d-sea n'a avutu incredere in subscrisulu, ci a trimesu colect'a facuta directe on. redactiunii a „Tel. Rom.“ spre publicare — si de ore-ce subscrisulu este strainu de ori-ce abusu in ducerea oficiulu seu ca sieflu alu tractulu acestuia, — asi provocu pre P. Dimitr. Cornea a dechiaru publice, in care anu, si sub care sieflu tractuale s'a intemplatu aceea ce espune d-sea, dandu publicitati si cuitantia, ce dice ca o are la dispusitiune.*)

Ripa de josu 29 Maiu 1874.

Vasile Popoviciu
administraturu ppeesu alu
tractulu Turdei superioare.

*) Corespundintia din chestiune s'a publicatu in absentia redactorului, si suplinitoriulu acestuia, nefiindu-i cunoscute impregiurările cele detestabile din tractulu prot. alu Turdei superioare, in bun'a credintia a primitu o in colonele nostre. Regretamu pasagiulu acelu suspiciosu din corespundintia dlui D. Cornea, care pote da ansa la certe publice zadarnice. Credemu inse a satisfac P. Adm. prot., a carui caracteru puru si zelu pentru biseric'a si scoala ni este cunoscutu, prin publicarea dechiaratiunii asi cum amu publicat'o, caci si asi dlui D. Cornea este obligatu a se dechiaru si a publica cuitantia chestiunata, ceea ce deca nu aru face si aru dice insusi sentintia. — In corespundintia s'au publicatu 16 fl. 50 cr. iera noi amu primitu numai 16 fl., ne rugamu de chiarificare. Red.

Raportu comerciale.

Sabiu 16 Iunie n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecat, 6 fl. 80 xr. qualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pana 4 fl. 67; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pana 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galé'a austriaca.

Cănepe 20 fl. maj'a.

Linte 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porc 28 xr. Unsorea 79 xr. pana la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Iuliu 1874.

Metalicele 5%	69 40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 80
Imprumutulu de statu din 1860	107 75
Actiuni de banca	990 —
Actiuni de creditu	218 50
London	112 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74 90
„ „ „ Temistorene	74 50
„ „ „ Ardelenesci	71 80
„ „ „ Croato-slavone	78 —
Argintu	106 —
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 94

Nr. 1192 Pl.
cons.

Concursu.

Pre bas'a conclusului Venerabilulu Sinodu archidiececanu din 13 Aprile a. c. Nr. protoo. 44 referitoria la ocuparea postulu profesorulu pentru agronomia la Institutulu archidiececanu pedagogico-teologicu din Sabiu, cu inceputulu anului scolasticu 1874/5, — prin acest'a se publica concursu.

Cu postulu acest'a este imprennatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa catedr'a din chestiune suntu pofiti a-si substerne Con-

sistoriulu archidiececanu pana la finea lui Iuliu a. c. st. vechiu concurselu loru instruite cu documentele urmatore:

- ca suntu de nationalitate romani de religiunea greco-orientale;
- ca au conduita morala si politica buna;
- ca au cualificatiunea receruta pentru postulu acest'a.

Sabiu din sedintia Consistoriulu archidiececanu plenariu, tiena in 4 Maiu 1874.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Lelese cu fiele Sোধolu — Roncu mare, se escrie prin acest'a concursu, cu terminulu pana in 30 Iunie a. c. v.

Emolumentele suntu:

In materia, canonica portione 12 jug. pamentu aratoriu si fenatiu, si dela 100 familie biru, cate 25 cr. in bani, ori in naturale.

In filii, dela 155 familie biru, cate o mertia de ovesu in natura, ori pretiulu acestuia in bani, — in fine stola usitata din intrég'a parochia, tote aceste compute in bani dau venitulu unei parochie de a III clasa.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au a-si substerne recurselu loru instruite in sensulu „statutului organicu“ pana la terminulu indicatu, la subscrisulu.

Dev'a in 30 Maiu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Papiu,
protopresb.

(2—3)

Nr. 1192/Pl. — cons.

Concursu.

Pentru conferirea a donoru stipendii nou create din fundatiunea Mogaiana, unulu de 500 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de sciintie tehnica la vre-o Universitate afara din patria, si altulu de 100 fl. v. a. pentru unu gimnastu, — se escrie prin acest'a concursu pana la finea lui Iuliu a. c. st. v.

Competitorii la aceste stipendii au a-si substerne Consistoriulu archidiececanu pana la terminulu indicatu cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de riligiunea gr. or. cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studiu in semestrulu din urma alu acestui anu scolariu; cu atestu de paupertate; in fine mai alaturandu in intelesulu conclusului sinodului archidiececanu din 1871 Nr. prot. 120 si unu reversu, cumca dupa absolvirea studiiloru voru servi in patria celu putienu 6 ani, din contra voru rebonifica sum'a ajutoriulu primitu.

Competitorii, cari voru documenta, ca se tragu din familia fericitului fundatore, a in Domnulu adormitului Episcopu Vasiliu Mog'a, — avendu de altmintrenea conditionile amintite, voru fi conformu unei clausule fundatiunale — ceteris paribus — preferati.

Sabiu, din sedintia Consistoriulu archidiececanu plenariu tiena in 4 Maiu 1874.

(3—3)

Edictu.

Georgiu Dimitriu Dinu, carele de trei ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Silea, ambi din Vulcanu, se citedia prin acest'a in terminu de unu anu de dile, de adi inainte, a se infatisia inaintea subscrisului scaunu ppescu, caci la din contra, procesulu matrimonialu asupr'a-i pornitu, se va decide si in absentia lui.

Scaunulu protopopesco alu Branului. Zernesti, 24 Maiu 1874.

Ioanu Metianu.

(1—3)

*) Se pare ca d-t'a conchidi dela comun'a unde te afli la acele mai multe comune; bine aru fi sa fia si cum dici d-ta. R.